

Pracovní úrazy ve vodárenství

Josef Žalud

Pracovní úrazovost ve vodárenství je stejně jako v ostatních odvětvích jedním z ukazatelů firemní kultury. Do systému prevence v oblasti bezpečnosti práce musí být aktivně zapojena celá společnost, od řadového zaměstnance až po vrcholové vedení. I přesto je práce v tomto sektoru spojena s určitými riziky, a proto je důležité věnovat pozornost prevenci proti vzniku pracovních úrazů.

Práce ve vodárenství zahrnuje mnoho různých činností, z nichž některé mohou být nebezpečné. Mezi nejčastější rizikové faktory patří:

- Práce v uzavřených prostorech (nádrže, šachty, kanalizace), kde hrozí nebezpečí udušení nebo otravy plyny.
- Manipulace s chemikáliemi (například chlorem při úpravě vody), která může vést při nedodržení stanovených postupů k závažnému poškození zdraví.
- Práce ve výškách a na kluzkém povrchu, kde je riziko pádu.
- Ruční manipulace s břemeny, což může způsobit namožení nebo poranění pohybového aparátu.

Ze statistik Státního úřadu inspekce práce (SÚIP), které vychází z klasifikace ekonomických činností CZ-NACE 36.00 shromažďování, úprava a rozvod vody a CZ-NACE 37.00 pro činnosti s odpadními vodami, vyplývají údaje, uvedené v tabulce.

V uvedených statistikách nejsou ale zahrnuty úrazy subdodavatelů pracovních činností, které jsou statisticky vykazovány většinou v oborech stavebnictví.

Co je vlastně pracovní úraz? Pracovní úraz ve smyslu § 271k, odst. 1 zákoníku práce (ZP) je poškození zdraví nebo smrt zaměstnance, došlo-li k nim nezávisle na jeho vůli krátko-

dobým, náhlým a násilným působením zevních vlivů při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním.

Jako pracovní úraz se posuzuje též úraz, který zaměstnanec utrpěl pro plnění pracovních úkolů. (Převléknutí zaměstnance před směnou a po směně; vyšetření zaměstnance u poskytovatele pracovnělékařských služeb prováděné na příkaz zaměstnavatele nebo lékařské vyšetření v souvislosti s noční prací, ošetření při první pomoci a cesta k němu a cesta zpět apod.).

Pracovní úrazy dále dělíme na:

- Smrtelný PÚ – takové poškození zdraví, na jehož následky úrazem postižený zaměstnanec nejpozději do 1 roku zemřel.
- Závažný PÚ – takové poškození zdraví, trvá-li hospitalizace úrazem postiženého zaměstnance více než 5 dnů.

Tyto úrazy musejí být bez zbytečného odkladu hlášeny na místně příslušný oblastní inspektorát práce (OIP), který má povinnost šetřit okolnosti vzniku takového PÚ.

- Ostatní PÚ – takové poškození zdraví, jehož následkem došlo ke zranění zaměstnance s pracovní neschopností delší než 3 kalendářní dny.

Pokud při šetření okolností vzniku úrazového děje zaměstnavatel zjistí, že došlo ze strany zaměstnance k porušení předpisů v oblasti BOZP, může zaměstnavatel odškodnění pracovního úrazu krátit:

- pokud zaměstnanec porušil předpisy nebo pokyny k zajištění BOZP, s kterými byl prokazatelně seznámen,
- nebo úraz vznikl v důsledku opilosti zaměstnance, nebo pod vlivem jiných návykových látek.

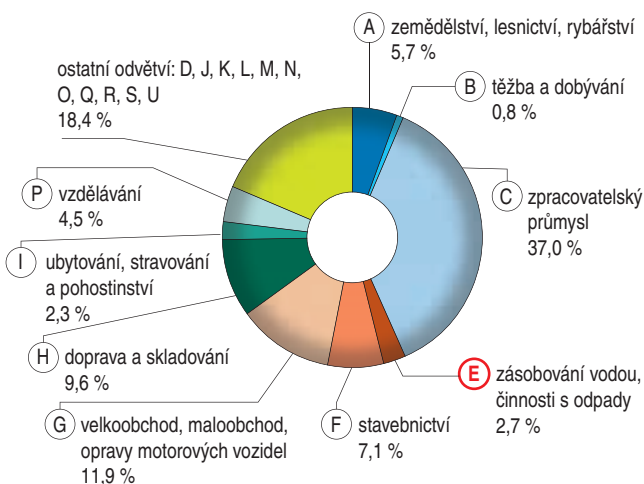
Na rozdíl od alkoholu, kde se uznává „0“ hodnota, u jiných návykových látek tato „0“ hodnota není. Doporučuje se postupovat dle NV č. 41/2014 Sb. – Nařízení vlády o stanovení jiných návykových látek a jejich limitních hodnot, při jejichž dosažení v krevním vzorku řidiče se řidič považuje za ovlivněného takovou návykovou látkou.

Ke krácení odškodnění PÚ může zaměstnavatel přistoupit:

- když skutečnosti porušení byly jednou z příčin vzniku pracovního úrazu, pak může zaměstnavatel krátit odškodnění PÚ maximálně do 2/3;
- pokud skutečnosti porušení byly jedinou příčinou vzniku pracovního úrazu, může zaměstnavatel krátit odškodnění i o 100 %.

Zaměstnavatel se ale nemůže zprostit povinnosti nahradit škodu nebo nemajetkovou újmu zcela ani zčásti v případech, kdy zaměstnanec utrpěl pracovní úraz při odvrácení škody hrozící zaměstnavateli nebo nebezpečí přímo hrozící životu nebo zdraví, pokud zaměstnanec tento stav úmyslně nevyvolal (§ 271 ZP).

Pokud zaměstnavatel krátí, popř. neuzná úrazový děj za splnění podmínek definice ZP, vždy je nutné toto ošetřit protoko-

Tabulka: Pracovní úrazy s pracovní neschopností

Rok	Ostatní	Závažné	Smrtelné
2021	1 191	25	7
2022	1 166	30	1
2023	1 169	29	1

lárním komisionálním rozhodnutím ve složení např.:

- úsekový ředitel,
- příslušný manažer (vedoucí),
- zástupce odborové organizace,
- zástupce zaměstnanců v oblasti BOZP,
- úrazem postižený zaměstnanec,
- svědek úrazového děje.

Ze statistik OIP patří mezi nejčastější úrazové děje práce ve volném prostoru, kde se nejčastěji setkáváme s ne příliš vhodným pracovním prostředím, a právě v takovémto prostředí vznikají následující příkladové úrazové děje:

- zaměstnanec zakopl o kanál a spadl na zem, přitom si poranil obě kolena,
- při vyřezávání vystýlky v kanalizační šachtě se smaltovaným povrchem došlo k uklouznutí nohy na přitékajících odpadech splaškové kanalizace,
- postižený šlápl do odtokového kanálu a došlo k poškození v oblasti dolních končetin,
- postižený spadl částečně do otvoru kanalizace, tržná rána a zhmoždění holeně levé dolní končetiny.

Mezi nejčastější příklady příčin pracovních úrazů dle zjištění OIP patří:

- Nedostatečné teoretické a praktické předpoklady pro výkon činnosti:
 - nedostatečná teoretická a praktická příprava v rámci školení,
 - neověření znalostí ze školení (požadavek ust. § 103 odst. 2 a odst. 3 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce).
- Nevyhodnocená konkrétní rizika spojená s konkrétní pracovní činností na konkrétním pracovišti a nepřijetí účinných opatření (požadavek ust. § 102 zákoníku práce).
- Neorganizování práce a nestanovení bezpečných pracovních postupů (požadavek ust. § 5 odst. 1 zákona č. 309/2006 Sb., zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci).

Důležité je si uvědomit, kdo nese plnou odpovědnost za bezpečná pracoviště. Zákoník práce, zák. č. 262/2006 Sb. jasně definuje v § 101, odst. 2) „Péče o bezpečnost a ochranu zdraví při práci uložená zaměstnavateli je nedílnou a rovnocennou součástí pracovních povinností vedoucích zaměstnanců na všech stupních řízení v rozsahu pracovních míst, která zastávají“.

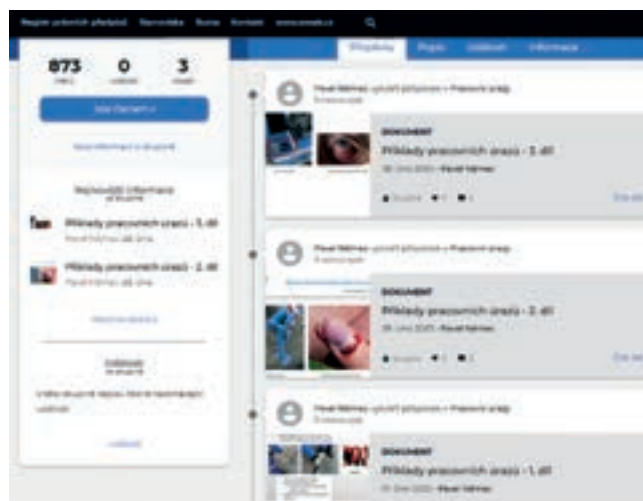
Pokud dojde k závažnému pracovnímu úrazu a dochází k šetření ze strany Policie ČR a následně i OIP, je nutné si připomenout, že v takovémto případě, pokud bylo prokázáno zanedbání odpovědnosti, nastává i trestněprávní odpovědnost právě pro vedoucí pracovníky na všech stupních řízení, jak uvádí zákoník práce.

Pokud v organizaci nastane pracovní úraz, který patří mezi tzv. registrované pracovní úrazy definované zákonem, je nesmírně důležité vést zodpovědně agendu a plnit termíny hláše-

ní, které jsou striktně dány legislativními předpisy. Pokud se tak nečiní, hrozí sankce podle § 17 zák. č. 251/2005 Sb. o inspekci práce, a to až do výše 2 000 000 Kč dle rozsahu pochybení ze strany zaměstnavatele.

Sdružení oboru vodovodů a kanalizací ČR, z. s., (SOVAK ČR) se ve spolupráci s komisí BOZP rozhodlo, že pro snížení rizik ve vodárenských společnostech bude více než žádoucí, aby byly sdíleny pracovní úrazy, které ve vodárenských společnostech vznikají, důležitá jsou hlavně přijatá opatření proti opakování těchto úrazů. Tím je možné v ostatních společnostech preventivně zasáhnout dříve, než k takovému pracovnímu úrazu může dojít. Na digitální platformě SOVAK ČR vznikla nová rubrika s názvem „pracovní úrazy“, která je dostupná pro řádné členy a obsahuje přehled těchto úrazů i přijatá opatření.

Důležitou informací je, že tyto úrazy musejí být i s ohledem

na GDPR striktně anonymizovány, včetně místa úrazového děje a společnosti, kde k úrazu došlo. Tímto bych Vás, čtenáře tohoto článku, chtěl požádat, pokud chcete přispět ke zlepšení kultury v oblasti BOZP i v ostatních vodárenských společnostech, obraťte se na členy komise BOZP pro SOVAK ČR, kteří tyto zprávy připravují pro jejich zveřejnění na platformě spolku. Již nyní jsou tam uvedeny příklady úrazových dějů a přijatých opatření proti opakování vzniku obdobných pracovních úrazů, které pro vás mohou být inspirativní v rámci preventivní činnosti.

Zdroje: VÚBP, příloha ke zprávě o pracovní úrazovosti v ČR

Josef Žalud
Královéhradecká provozní, a. s.